

Aan de Nederlandse Aardolie Maatschappij

T.a.v. dhr. Johan Atema, directeur

Postbus 28000

9400 HH Assen

Harlingen/Amsterdam, 27 januari 2023

Kenmerk: WV/23013/CWFP

Geachte heer Atema,

In december mochten we van u een reactie ontvangen op ons voorstel om af te zien van nieuwe aardgaswinning onder de Waddenzee door NAM vanuit Ternaard. Uit de brief, en een paar korte berichten in de Noordelijke pers, werd het antwoord van NAM duidelijk: uw intentie om gas te blijven winnen in het waddengebied is niet veranderd. Daarnaast gaf u aan dat uw bedrijf hecht aan 'volledige informatievoorziening' waar het besluiten over aardgaswinning, de Waddenzee en het klimaat aangaat.

Wij delen met u het belang van 'volledige informatievoorziening'. We constateren dat er veel informatie na 2015 (toen uw bedrijf bekendmaakte vanuit Ternaard meer aardgas te willen winnen onder de Waddenzee) beschikbaar is gekomen. Dit is informatie over de slechte staat van instandhouding van de Waddenzee als beschermd natuurgebied, de zorgen van UNESCO over de Waddenzee, en over de steeds ingrijpendere gevolgen van de klimaatcrisis. Een bedrijf dat betoogt veel waarde te hechten aan volledige informatievoorziening zou juist in het kader van al deze informatie haar beleid moeten heroverwegen.

Uw aandeelhouders beschikten al decennia over de juiste informatie

Deze oproep tot volledige informatievoorziening is misschien ironisch te noemen. Recent, werd duidelijk dat uw aandeelhouders Shell en ExxonMobil al decennia geleden wisten wat de effecten van het blijven winnen en gebruiken van fossiele brandstoffen op het klimaat konden zijn. Ondanks deze bij uw aandeelhouders bekende zeer verontrustende wetenschappelijke kennis werd nog steeds fossiele brandstof gewonnen en werd een vergunning aangevraagd voor uitbreiding van gaswinning onder UNESCO Werelderfgoed Waddenzee.

Vorzorgsprincipe niet toegepast

We moeten dan ook constateren dat het voorzorgsprincipe, dat centraal staat bij het toestaan of weigeren van nieuwe activiteiten in een beschermd natuurgebied, in de beslissingen van deze

bedrijven nimmer leidend is geweest. Hetgeen haaks staat op de verplichting van het Nederlandse kabinet op basis van nationale wetgeving voor de bescherming van natuurgebieden als de Waddenzee. In uw brief wijst u ons meerdere malen op het belang van 'volledige informatievoorziening' bij het beoordelen van uw vergunningsaanvraag voor het winnen van fossiele brandstof onder een wettelijke beschermd natuurgebied en UNESCO Werelderfgoed. Het moge duidelijk zijn dat wij die observatie delen.

Volledige informatievoorziening: inzichten laatste 2 jaar

In de laatste twee jaar zijn nieuwe wetenschappelijke inzichten over de staat van de beschermde natuur in de Waddenzee, het belang van cumulatie bij het beoordelen van nieuwe (grootschalige) activiteiten, de schade door klimaatverandering aan beschermde werelderfgoederen zoals de Waddenzee, de aard en snelheid van zeespiegelstijging en de bijdragen van gaswinning aan klimaatverandering openbaar geworden. Deze nieuwe inzichten zijn niet in de door u aangevraagde vergunning = meegenomen.

Daarnaast heeft het Kabinet zeer recent haar zorgen uitgesproken over de schade van grote mijnbouwprojecten onder de Waddenzee. Dit is geheel in lijn met het streven van het Kabinet naar een nieuwe beleidskader voor de bescherming van de Waddenzee waar pas toestemming verleend wordt aan nieuwe activiteiten op basis van gedegen inzicht in de cumulatie van effecten door een aangevraagd nieuw project. Gaswinning onder de Waddenzee vanuit Ternaard is zo'n nieuw project.

Volledige informatievoorziening: actualiseer de vergunningsaanvraag

In het kader van volledige informatievoorziening richting het Bevoegd Gezag, lijkt het ons vanzelfsprekend dat uw bedrijf een nieuwe Passende Beoordeling laat maken die alle nieuwe inzichten op het gebied van de natuurbescherming en natuurherstel actualiseert. Daarin mogen de nieuwe wetenschappelijke inzichten over het behoud en herstel van de Waddenzee, cumulatie van effecten op beschermde natuur door onder andere mijnbouwactiviteiten, stikstofdeposities bij de bouw van een installatie en het boren, de waarschuwing van UNESCO, recente wetenschappelijke inzichten over klimaatverandering, recente inzichten over de steeds snellere stijging van de zeespiegel, de uitkomst van de Parlementaire Enquête Gaswinning, oproepen van de Secretaris Generaal van de VN en mogelijk de uitkomsten van nader onderzoek naar afvalverwerking bij aardgaswinning door het Openbaar Ministerie niet ontbreken.

Zo'n nieuwe en actuele Passende Beoordeling stelt de Minister voor Natuur & Stikstof en de Staatssecretaris voor Mijnbouw in staat (uiteraard na een onafhankelijke toetsing door de MER Commissie en het Staatstoezicht op de Mijnen) een Kabinetsbesluit over uw aanvraag te baseren op basis van de meest recente en volledige wetenschappelijke en maatschappelijke informatie over de effecten van nieuwe gaswinningen onder UNESCO Werelderfgoed Waddenzee en hoe deze zich verhouden met het eerder genoemde voorzorgsprincipe.

Volledige informatievoorziening: verzoek aan het OM

Het lijkt ons niet meer dan logisch dat wij pas op basis van recente en volledige wetenschappelijke informatie met u in gesprek kunnen over de alle effecten van deze extra winning van aardgas onder de Waddenzee door NAM. Omdat wij hechten aan een gesprek op basis van alle beschikbare informatie wijzen we u ook op bijgevoegde brief van de Waddenvereniging aan het Openbaar Ministerie. In die brief vraagt de Waddenvereniging het OM nader onderzoek te doen in een reeds lopend strafrechtelijk onderzoek naar de mogelijk illegale verwerking door NAM van gevaarlijk kwikhoudend afval afkomstig van gaswinning.

Kortom, de basis voor een gesprek tussen ons en NAM is wat ons betreft een nieuwe Passende Beoordeling. Het zal u niet verbazen dat wij er van uit gaan dat nieuwe wetenschappelijke inzichten ons zullen sterken in het verzoek dat wij, en velen met ons, al eerder deden en dat u naast zich neerlegt: start geen nieuwe aardgaswinning onder Werelderfgoed Waddenzee vanuit Ternaard.

Met vriendelijke groet,

Christine Wijsshake, directeur Waddenvereniging

Mede namens Donald Pols, directeur Milieudefensie

Bijlage: Brief Waddenvereniging aan Openbaar Ministerie

CC:

- Staatssecretaris voor Mijnbouw, dhr. Hans Vijlbrief (per email)
- Minister voor Natuur & Stikstof mevr. Christianne van der Wal (per email)
- College van B&W en Raad van Noardeast Fryslân, dhr. Johannes Kramer (per email)
- Staatstoezicht op de Mijnen, dhr. Theodor Kockelkoren (per email)
- MER Commissie, dhr. Hans Mommaas (per email)
- Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van Fryslân, dhr. Friso Douwstra (per email)
- Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van Groningen, dhr. René Paas (per email)
- Omgevingsberaad Waddengebied, dhr. Arno Brok (per email)
- Tweede Kamer Commissies EZK en LNV (per email)

Functioneel Parket
T.a.v. Intelligence Milieu
Ijdok 163
1013 MM Amsterdam

Harlingen, 26 januari 2023

Kenmerk: WV/23010/CWFP

Betreft: gaswinningen Waddenzee en uw lopende strafrechtelijk onderzoek NAM

Geachte Officier,

Met deze brief wil de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee (Waddenvereniging) haar zorgen over het behoud van de Waddenzee in relatie tot aardgaswinningen onder de Waddenzee door NAM onder uw aandacht brengen, meer in het bijzonder haar zorgen omtrent het verwerken van afvalwater afkomstig van deze winningen. Het betreft de bestaande aardgaswinningen door NAM middels een zogenaamde 'schuine boring' vanaf winningslocaties op land in of nabij de dorpen Moddergat, Vierhuizen, Lauwersoog, Wierum en Blija.

Het Openbaar Ministerie (OM) is op dit moment bezig met een strafrechtelijk onderzoek naar de verwerking van kwikhoudend afvalwater afkomstig van de aardgaswinning door NAM op de Noordzee. Het OM verdenkt NAM van het plegen van een aantal milieudelicten in relatie tot deze verwerking en meent dat NAM de regels voor het afvoeren van afval niet naleeft en in strijd handelt met de verleende vergunningen.¹ Het onderzoek heeft onder meer geleid tot het onmiddellijk stilleggen van het lossen van afval in de haven van Delfzijl.²

Uit informatie die wij kregen (zie bijlage) menen wij te kunnen afleiden dat afvalwater dat vrijkomt bij aardgaswinning onder de Waddenzee op een identieke manier verwerkt wordt als afvalwater dat bij aardgaswinning op de Noordzee vrijkomt. Gelet hierop vermoedt de Waddenvereniging dat bij de eerder genoemde aardgaswinningen door NAM onder de Waddenzee ook sprake kan zijn van verwerking van kwikhoudende afvalstromen in strijd met daarvoor geldende regelgeving en/of vergunningen.

Uit de bij ons bekende instemmingbesluiten van het Rijk voor het winnen van aardgas onder de Waddenzee is voor de afvoer van afval slechts sprake van 'afvoer door een erkende verwerker'. Het

¹ <https://www.om.nl/actueel/nieuws/2022/10/12/om-gaat-nam-ervolgen#:~:text=Naar%20aanleiding%20van%20een%20strafrechtelijk,de%20diepe%20ondergrond%20zonde r%20vergunning>

² <https://www.om.nl/actueel/nieuws/2022/01/05/openbaar-ministerie-legt-lossen-van-schip-in-de-haven-van-delfzijl-stil>

lijkt ons aannemelijk en zorgelijk dat indien NAM afvalstromen afkomstig van aardgaswinning op de Noordzee zonder vergunningen verwerkt, dit ook voor gaswinning onder de Waddenzee aan de orde kan zijn. Waarmee ook de verwerking van kwikhoudend afval afkomstig van gaswinningen onder de Waddenzee in strijd met daarvoor geldende regelgeving en/of vergunningen zou plaatsvinden.

Onze zorgen zijn mede ingegeven door het feit dat NAM (vergunning)aanvragen heeft gedaan voor een nieuwe aardgaswinning onder de Waddenzee. De Waddenvereniging heeft mede gelet op haar statutaire doelstellingen grote bezwaren tegen een nieuw groot mijnbouwproject bovenop de hierboven genoemde bestaande aardgaswinningen door NAM en het winnen van zout door een ander bedrijf. Zowel het winnen van aardgas als het winnen van zout leidt ter plekke tot bodemdaling waardoor er in de toekomst minder zeebodem droog kan vallen bij eb en niet kan dienen als voedingsgrond voor miljoenen beschermde trek- en broedvogels die daarvan afhankelijk zijn. Juist vanwege die unieke natuurlijke eigenschap van de Waddenzee heeft UNESCO de Waddenzee in 2009 uitgeroepen tot Werelderfgoed. UNESCO heeft de Nederlandse regering in 2022 er op gewezen dat winning van aardgas en zout 'onverenigbaar' is met de status van Werelderfgoed.

Middels deze brief willen we u vragen om onze zorgen en ons vermoeden over de afvalverwerking in strijd met de daarvoor geldende regelgeving en/of vergunningen bij aardgaswinning door NAM onder de Waddenzee bij het door u gestarte strafrechtelijke onderzoek naar de verwerking van kwikhoudende afvalstromen door NAM te betrekken.

In de bijlage van deze brief vindt u de informatie die wij kregen die de basis vormt van ons vermoeden dat NAM mogelijk handelt in strijd met bestaande regelgeving en/of vergunningen bij de bestaande winningen van aardgas onder de Waddenzee. Graag ontvangen we van u een reactie op dit verzoek. Uiteraard zijn wij bereid om dit verzoek nader toe te lichten.

Hoogachtend,

Christine Wijshake, directeur Waddenvereniging

CC:

- De Inspecteur Generaal voor Mijnbouw, dhr. Theodor Kockelkoren
- De Staatssecretaris voor Mijnbouw, dhr. Hans Vijlbrief

Bijlage: Antwoorden n.a.v. vragen Waddenvereniging